

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Čebele ustavile litijsko topilnico!

Vem, da bo marsikateri zmajal z glavo nad tem naslovom in si bo mislil: »Spe: kaka neslana šala«. Toda verjemi-te, ljudje božji, da bi človek v današnjih, tako prekleto resnih časih — posebno za delavstvo — ne pisal neslanih šal o čebelah, ako ne bi obstajala resna nevarnost, da ustavijo čebele v najkrajšem času obrat litijske topilnice! Da bodo sodrugi o celi stvari poučeni, jim najprvo pojasnimo nekatera dejstva.

Vi itiji je podjetje »Topilnica za svinec in srebro«. Podjetje zaposluje sedaj kakih 70 delavcev — kovinarjev. Podjetje pa so hoteli lastniki razširiti tako, da bi zaposlilo najmanj 500 kovinarjev in njihovih družinskih članov. Ruda, ki se topi v topilnici, vsebuje nekoliko % žvepla in to žveplo uhaaja v dimastem stanju skozi visok tvorniški dimnik, se spet strdi in razprši v okolici na vse vetrove. V okolici topilnice poseduje nekoliko posestnikov in menda tudi neki uradnik nekaj panjev čebel. Dejstvo je, da te čebele preveč dobro ne prospevajo in da so zelo podvržene naglemu poginu. To so saha dejstva. In sedaj poslušajte, kaj se je zgodilo. Posestniki čebel so združeno vložili tožbo proti topilnici, češ, da so žvepleni dimi krivi naglemu umiranju čebel. Topilnica seveda tudi ni mirno vtaknila te obtožbe v žep in začela je teči in še sedaj teče dolgotrajna tožba, katere stroški gredo menda že na milijone. Nas ta tožba ne bi nadalje prav nič zanimala, ako ne bi lastniki topilnice izjavili, da bodo v najkrajšem času prisiljeni obrat

popolnoma ustaviti in vse delavce odpustiti, ker ne morejo več vzdržati bremen, ki jih ta tožba povzroča. V tem trenutku pa, ko grozi delavstvu in to ne malemu številu, katastrofa, da bo prišlo ravno na zimo ob kruh in bo postavljeno na cesto in to radi nekoliko poginulih čebel, je naša sveta dolžnost, da se javno pečamo z zadevo in tako še v zadnjem trenutku morda rešimo uboge delavce pred grozečo katastrofo.

Nočemo si lastiti pravice nezmotljivih sodnikov in posegati v tok sodnijske razprave — vendar čutimo v sebi moralno dolžnost, da opozorimo na nekatera dejstva, ki bi zamogla povedati vzrok, zakaj čebele ravno v tem kraju ne morejo prospevati. Mnenje čebelarjev, strokovnjakov glede litijskih čebel je sledeče:

1. Najizdatnejša paša litijskih čebel je jelševa paša;
2. Litija in nje okolica leži v križišču dveh nasprotnih vetrov;
3. Skozi Litijo teče velika tekoča reka Sava, ob kateri je tudi veliko paše za čebele;

Dalje so čebelarji-strokovnjaki pričani:

1. Jelševa paša je za čebele najnevarnejša, ker jim povzroča vsakovrstne bolezni — posebne driske, kar lahko umori do 10 procentov čebel, ki se ž njo hranijo;
2. Ako čebela težko obložena zaide v križišče vetrov, omaga in pogine;

ječ in upajoč — vidi se njima, da imata neko prošnjo do očeta na srcu. Plašljivo in prestrašeno toži hčerka očetu, da nima obleke. Oče se obupno nasmehne. Toda kmalu se vzdrami. Deset dni ne bomo jedli kruha, pa bo za obleko. Grčnik je sicer ta sklep, toda ljubezen premaga vse. Mati in hčerka si pogledata v oči. Pri tem pade njiju pogled na nebo, kjer se skriva luna za črn in gost oblak. Prošita očeta, naj vstane in naj gre žnjima spat. Težko mu je zapustiti klop. Pred desetimi leti je tukaj prvič sedel s svojo ženo. Tedaj sta bila še brez skrbi in zato tudi srečna. Sedaj pa jima je življenje težko breme. Vendar pa mu je težko, ločiti se od te klopi, na katero ga veže tisoč spominov. Nekaj mu pravi: »Zadnjič sediš na tej klopi.« Prve kaplje padajo. Toda nekaj, sam ne ve kaj, mu šepeta na uho: »Zadnje pot v svojem življenju sediš na tej klopi; ne boš je več videl.« Dež pada; vsi trije se povrnejo v hišico. Lačni in bedni gredo spat. Ne zaspijo z zaupanjem v srcu, ker lačni delavec nima več upanja...

Ob treh je vstal ter šel na delo. Lačen kakor je šel spat, je tudi vstal... Iz stranskega rova, ki so ga napravili šele

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglaš: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

3. Čebele, ki hodijo na paše ob tekočih vodah, pri najmanjšem vetru in težko obložene omahnejo in se utopijo v vodi. Radi tega velja tudi v čebelarstvu princip, — postaviti panje kolikor mogoče daleč od vode;

4. Čebela se pred vsakim dimom umakne in odleti. (Stara resnica, znana vsem pravim čebelarjem.)

To, kar smo navedli, je mnenje priznanih čebelarjev-strokovnjakov.

Da žveplo škoduje čebelam tudi v trdem stanju, tega menda ne bo nihče trdil. Dobro bi bilo vprašati, dovolite to opazko, ali so res ravno litijske čebele tako nespametne, da letajo ravno skozi strupen žvepleni dim, medtem, ko se ognejo najmanjšemu puhu iz najmanjše pipice. Potem bi morale res to delati iz vzroka, da postanejo mučenice, ali pa iz zlobnosti, da uničijo litijsko topilnico.

Dobro bi bilo tudi dognati: 1. koliko čebelarjev je bilo v litijski okolici pred vložitvijo prve tožbe in koliko jih je sedaj; 2. koliko medu se je pridelalo tamkaj recimo eno leto pred vložitvijo prve tožbe in eno leto po vložitvi tožbe, vpoštevajoč seveda povprečno letino v teh dveh letih.

In sedaj še eno besedo in to je za nas glavno, kar hočemo. Konstatirajo naj, ali donša teh par panjev čebel, ali topilnica, ki bi lahko zaposljevala do 500 ljudi, narodnemu gospodarstvu več koristi in kaj je več vredno za splošnost. Kovinarji, glejte, kdo vse ogroža vaše življenske interese!

MARIJA AMBROŽIČ: Rudarjeva usoda.

Poletni čas je; radovedna luna pogleda čez goro. Njeni žarki padajo v kotlino, kjer se v kotu skriva majhno rudarsko mesto. Prijazne dvonadstropne hišice sanjajo proti vzhodu. Lunini žarki se čarobno zrcalijo v okencih. Hišice čepe drugo poleg druge; nekatere leže višje, nekatere pa se huliijo ob vznožju holmov, ki obdajajo to mestece.

Pozno je; po prašni cesti se vleče le tu pa tam kaka utrudjena senca. Tam pred hišico sedi rudar. Podpira svoj uvel obraz s koščeniimi lakti, uprtimi ob kolena. Globoko je zamišljen, tako da niti ne opazi, kako pristopita k njemu žena in hčerka. Sedeta poleg njega. Žarek veselja obsije njegov obraz, ko začuti gorkoto dvoje, njemu nad vse dragih teles. Toda kmalu se zopet zamisli; mučijo ga skrbi. Kje dobiti živila zase in za svoje otročiče? Drabinja dan na dan večja, zaslužek majhen in vedno enak, on sam pa se stara pri vsem tem stradanju, njegove moči pojemajo vsled težkega dela. Mati in hčerka skrbno opazujeta očeta. Njiju obraz je bo-

pred nekaj tedni, se čujejo gosti udarci s krampom. Ko si drugi malo oddahnejo, dela on dalje, da ne čuti gladi, ki ga muči. Lačen je, toda on že prenese, pa kaj bodo otroci — brez kruha. Nad njim med kamenjem, tramovjem, med razpokami se reži smrt: »Ne boš več dolgo stradal — te bom rešila te bede, ne boš več stradal, ne boš.« Reži se in mu šepeta: »Le mahaj... le koplji... še parkrat boš udaril, pa bo dovolj. — Da, še enkrat boš mahnil! Stoj!« Tako mu zakliče in se zgane gori med razpokami, tako, da mu pade peščica deska na hrbet. Zamahne še enkrat — pa kakor bi trenil, pade nanj ogromna trioglasta skala s hruščem in truščem; vmes se nasuje še drobno kamenje in prah. Kratek, zamolkel jek — in vse utihne... Nekaj metrov od njega oddaljeni tovariš kliče na vse grlo na pomoč. Preplašene beže blede postave rudarjev po rovih... mimo njih pa naglo beži smrt proti navpičnemu izhodu. — — —

V veliki dvorani, pri zeleni mizi sedijo gospodje, bogati in srečni. Brezskrbno se pogovarjajo in posvetujejo. Ko pride do njih novica o nesreči v jami, se namrdujejo in pripisujejo krivdo le nepaz-

Politične vesti.

+ **Tretja številka »Upokojenca«** pri naša uvodnik o druginji in vladi SHS, ki prihaja do zaključka, da je potom »vladnega pobiranja dragnje« kapitalizem izprešel iz državljanov že številne milijarde. Vlada da bi se morala pobrigati za vzdrževanje železnic in drugih javnih naprav. Iz posebnega vabila v listu posnemamo, da se bo vršil prijateljski sestanek vseh upokojencev brez razlike političnega in društvenega mišljenja v torek 17. t. m. ob 6. zvečer v upravnistvu »Upokojenca«, in sicer v svrhu razgovora o ljubljanskih občinskih volitvah. Upokojence opozarjamo na naše članke o ljubljanskih občinskih volitvah, zlasti pa na naš nedeljski uvodnik.

+ **V Belgradu** so že zaključili določbe uradniške pragmatike o plačah. Uradniki bodo odslej živeli kakor bi bili v nebesih. Tako pravi »Jutro«, ki prihaja sedaj vedno z novimi dobrotami za uradništvo — zakaj ljubljanske občinske volitve so pred durmi! V tem grmu tiči zajec!

+ **Slovenska kmečka stranka** stoji na stališču, da se ustava ne sme revidirati. Volilci te stranke naj si dobro zapomnijo to dejstvo, ki ga razglašajo po Belgradu minister Pucelj. SKS je zopet dokazala, da je v najožjem sorodstvu z gospodi okoli »Jutra«.

+ **Na Grškem** je položaj zelo tragičen. V Mali Aziji so izgubili Grki okoli 120.000 ljudi, 400 topov, vse avtomobile in sploh ves bojni material, medtem ko so za vojno potrošili okoli šest milijard drahem. Sedaj so državne blagajne prazne. Iz Tracije pričakujejo okoli pol milijona beguncev. S čim jih bodo hranili? Kje nastanili? Glad in kužne bolezni že nastopajo. Še nobena država se ni nahačala v tako kritičnem položaju. In vsega tega je kriva vojna, ki je ni hotelo ljudstvo, temveč kapital!

+ **V Budimpešti** je vodstvo ladjedelnice izprlo za teden dni 2000 delavcev, ker so uprizorili pred poslopjem direkcije demonstracijo, to pa zaradi tega, ker ni hotela sprejeti delavskih zaupnikov, ki so se prišli k njej razgovarjat o svojih zahtevah.

+ **Češko finančno ministrstvo** je izdelalo proračun za leto 1923., ki je skoro že — aktiven.

ljivosti ubogega pod kamenjem zasutega delavca...

Zvečer je luna zopet sijala na pročelja rudarskih hišic. Posvetila je na klop, na kateri pa ni več sedel rudar. Ležal je mirno na mrtvaškem odru. Morali so ga takoj zabiti v krsto da bi se kdo od domačih ne onesvestil ob pogledu — na zmečkano, mučniško truplo... Mirno je obsevala luna to mestece, kakor da bi sijala na raj, ki ga delavci itak ne poznajo. A zatemnila bi se za vedno, če bi imela oči in srce, da bi videla in čutila to strašno bedo in gorje, ki ga mora trpeti delovno ljudstvo...

V velikem glavnem mestu stoji palača. V razkošno opremljenem salonu občuduje mlada sobarica svilene in baržunaste zastore in preproge. Na raznih umetno izrezljanih mizicah stoji in leži nebroj zlatih in srebrnih posodic. Nehote se ji ustavi oko na srebrnem podstavku: obrača ga v rokah; ogleduje ga in sama s seboj poluglasno govori: »Take predmete torej delajo iz tvarine, katero dobavljajo iz rudnikov, kjer se je ponesrečil moj oče.« Velika solza ji kane na pod-

+ **Na Madžarskem** so fašisti, ki jih podpirajo njihovi laški bratci, zelo močni. Madžarski časopisi pišejo, da nameravajo vreči sedanjo vlado, ki je itak že dovoli reakcionarna.

+ **Stavkovno vodstvo na Češkem** je objavilo proglas, v katerem pravi, da če ne bodo lastniki rudnikov do 17. t. m. ugodili delavskim zahtevam, bodo tega dne proglasili generalno stavko. Podjetniki v Moravski Ostravi so namreč kršili sporazum, sklenjen meseca februarja, ki določa, da se imajo mezde zniževati vzporedno s padanjem cen živilom.

+ **Kongres avstrijske socialistične stranke** se je začel v nedeljo, 15. t. m., in sicer od pol 10 dopoldne dalje. Potem, ko je otvoril sodrug Skaret strankin kongres so bili izvoljeni ss. Seitz, Tomschik, Schneidmadl in Vinzenz Muhitsch za predsednike, ss. Rauscher, Führlinger, Witternig in Linder pa za zapisnikarje. Nato je govoril sodrug Seitz o političnem položaju, nakar je podal besedo glavnemu referentu sodr. Ottu Bauerju, ki je referiral o političnem in gospodarskem položaju nemške Avstrije. Kongres je nato sprejel tozadevno resolucijo, ki jo bomo še objavili. Kongresa se je udeležilo okoli 500 delegatov, ki so zastopali po več tisoč organiziranih sodrugov.

+ **V Nemčiji** so bili te dni obsojeni Rathenauovi morilci, in sicer: Ernst Tehov na 15 let prisilnega dela in 10 let izgube časti, Ivan Tehov na 4 leta prisilnega dela in 1 mesec zapor, Günther na 8 let prisilnega dela in 10 let izgube časti, V. Salomon in Nieder po 5 let prisilne delavnice in 5 let izgube časti, pet drugih pa na zapor od 3 let do 2 meseca. Krivci so poleg tega obsojeni na povračilo sodnih stroškov.

+ **Francosko vojno sodišče** je obsojilo na smrt nekega algirskega vojaka, ki je posilil v alžaskem ozemlju 19letno deklico Frido Gukles in jo nato umoril. Znano je, da uprizarjajo francoski vojniki neverjetne orgije na račun nemškega prebivalstva. Posebno pa se odlikujejo črne čete. Dejstvo, da je francosko vojno sodišče pričelo sedaj s smrtnimi obsodbami, dokazuje, da so dosegle orgije svoj vrhunec.

+ **Ruski časopisi** se pečajo v zadnjem času na uvodnih mestih s poskusi japonskih militaristov ki skušajo ustvariti v Mandžuriji oporišče za boj proti

stavek. Ni opazila da prihaja »milostiva«. Zašumelo je mimo nje svilen krlin in zacingljali so privezki na zlatih zaplestnicah. Dekle se vzdrami, naglo obriše solzo s podstavka. Dalje briše zlate in srebrne posode, katerih se drže znojne in krvave kaplje ubogih delavcev.

(Črtico je spisala delavka z omejeno šolsko izobrazbo. Priobčili smo jo skoro popolnoma v neizpremenjeni obliki v vzpodbudo pisateljici kakor tudi njenim tovarišicam, ki tudi pišejo pa se ne upajo nastopiti s svojimi proizvodi. Kapitalistična moč je ogromna, v oblasti ima tudi šole. Ker nam te ne morejo zaradi svojega ustroja nuditi prave izobrazbe, je jasno, da si moramo sami pomagati. Treba nam je iti vase da bomo prišli do spoznanja in do udeleževanja ki ga zahteva od nas čas, v katerem živimo. Zato nam je dobrodošel zlasti tvoj proizvod, delavec, delavka, ker pokazuješ z njim, kaj da misliš, ko opazuješ obstoječi družabni red. Seveda pa to spoznanje še ne zadostuje. Vstopiti moraš v socialistično armado, ki se bori proti reakciji ter postati njen aktiven član. — Opomba ured.).

Daljnovzhodni republikli na eni in Kitajski na drugi strani. Časopisi smatrajo za nujno potrebno, da se sklene med Rusijo in Kitajsko pogodba, ki bo napravila konec japonskim spletkam.

+ **III. internacionala** je zahtevala od sovjetske vlade del rekviriranega cerkvenega zlata v svrhu propagande v inozemstvu. Sovjetska vlada je prošnji ugodila in dragocenosti že izročila sovjetski misiji v Berlinu. Zlata se torej poslužujejo komunisti pri svoji propagandi, namesto da bi apelirali na prepričanje!

+ **Vlada ameriških Zedinjenih držav** je objavila poročilo v katerem opisuje gospodarsko in finančno stanje Evrope ter navaja razloge ki silijo Ameriko, da odreče Evropi vsak kredit. Ameriška vlada je mnenja, da ne bodo mogle misliti evropske države razen Anglije na odplačilo dolgov, ki jih dolgujejo Ameriki. Amerika ne more več rešiti Evrope, ki je udarjena s kurjo slepoto, pa drži pod orožjem večje armade kakor pred svetovno vojno. Vse države nadaljujejo z oboroževanjem niti ena ne štedi, zato pa je Amerika tega mnenja da ne bo več dajala kreditov ter da bo pričela svoje dolžnike tirjati. Francija je n. pr. dolžna Zedinjenim državam 3 milijarde dolarjev, za katere ne more niti obresti plačevati. Vendar pa prav pridno nadaljuje z oboroževanjem.

NAROČNIKI, POŠLJITE NAROČNINO!

Dnevne vesti.

Invalidski odsek oddelka za socialno politiko želi nabaviti za podrejene invalidske zavode 3 vagone krompirja. Reflektira se le na prvovrstno blago, ki bo takoi za dobaviti. Dotične zapečatenе ponudbe (kolkovane) z označbo kakovosti in cen (loko Ljubljana, Celje ali pa Tržič) naj se pošljejo do 26. oktobra 1922 invalidskemu odseku v Ljubljani Št. Peterska vojašnica.

Slovstvena čitanka za meščanske šole. Prejeli smo: Te dni izide pri kr. založbi šolskih knjig in učil v Ljubljani knjiga: **J. Brinar**, čitanka za meščanske šole IV. del (Slovstvena čitanka). Cena je za sedanje razmere zmerna; pri poltrdi vezai 17. Din. s platnenim hrbtom 19 Din.

Državna borza dela. Pri vseh podružnicah »Državne borze dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 1. do 7. oktobra 1922 dela 278 moških in 141 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 228 moških in 116 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 263. Dela iščejo: ključavničarji, železostugarji, kovači, peki, mlinarji, mesarji, krojači, šivilje, trgovci, sotrudniki, sotrudnice, slugi, tov. delavci, delavke, dninarji, dninarice, šoferji, kemič. tehn. laboranti, vajenci, varjenke, itd. V delo se sprejmejo: rudarji, gozd. delavci, mizarji, zidarji, čevljarji, elektromonterji, kleparji, sedlarji, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Zdravstveni odsek za Slovenijo razpisuje službo okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Poljčane. Interesente se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

Berlinsko sodišče je obsodilo znanega profesorja Einsteina na šest tednov težke ječe ker je zagrešil v svoji najnovejši knjigi »Schlimme Botschaft« — bogokrunstvo. Založnik pa je bil obsojen na tri tedne težke ječe, oziroma na 13.000 mark denarne kazni. Sodišča tedaj še niso napredovala in se še vedno držijo me-

toč srednjega veka, v katerem so znanstveniki še sežigali na grmadah.

Ljubljana.

Upokojeanci pozor! Prejeli smo: Pri zadnjem sestanku od načelstva izvoljene, kakor tudi vse tiste, ki so pristopili h konzorciju »Upokojenca«, vabimo na prijateljski sestanek, ki bo v ponedeljek, 16. t. m. ob 6. zvečer v upravništvu »Upokojenca«. Važno. Pridite vsi! — Upravništvo.

Izobraževalno društvo »Svoboda« v Sp. Šiški ima sedaj polni orkester. Zmožen je nastopiti pri vsaki prireditvi, koncertih ali plesnih venci. Opozorjamo strokovne organizacije naj v vseh slučajih podpirajo naš orkester in s tem pomagajo k nadaljni izobrazbi!

Na državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani se bo otvoril v letošnjem zimskem semestru IX. združni tečaj, ki se prične dne 3. novembra t. l. in traja do 27. marca 1923. Namen tečaja je predvsem, dati kmečkim posestnikom in njihovim sinovom, pa tudi drugim udeležnikom pregledno izobrazbo iz združništva, da bodo mogli ustanavljati in voditi kreditne in pridobitne zadruge. Udeležniki so redni t. j. taki, ki obiskujejo vse predmete in prejmejo koncem tečaja izpričevalo in izredni, ki prihajajo le k pouku posameznih predmetov in dobe koncem tečaja udeležno potrdilo. Pogoji za sprejem je dopolnjeno 16 let in dovršena ljudska šola. Pri sprejemu plača udeležnik Din 10, ne plačuje pa nobene šolnine. Vpisovanje se bo vršilo 3. nov. ob 9. dopoldne.

Ljubljanski trg. Padanje cen se nadalje razvija. Izredno slab tovarni promet bistveno ovira upliv konkurence cenejšega blaga. Slanina debelih prašičev je padla na 116 K, salo 120 K, na debelo s kožo 100 K. Nakup neznaten, ker je pričakovati nadaljnjega padca cen slanine kot masti. Domača mast 130 K, ameriška 116 K. Pri nakupu soljene slanine na debelo in drobno se opozarjajo interese, da pazijo na kvaliteto blaga. Manjvredno blago naj se naznani tržnem nadzorstvu. Svinjsko meso prve vrste 90 K; na debelo se prodaja meso celih prašičev 70 do 76 K. Cena govejemu mesu je padla za 1 Din pri kg. V mesnicah najvišja cena 60 K, na trgu 56 K, meso tretje vrste 34 do 40 K, druge vrste 42 do 50 K. Kvaliteta govejega mesa v celoti je sedaj prav dobra. — Glede špecerijskega blaga je pričakovati v kratkem znižanja cen. — Cene domači moki so pričele padati. Št. 0 24 K, ameriška moka št. 0 22 K. Ko dospe v Ljubljano še večja množina ameriške moke, se bodo morale cene domače moke zjednačiti s ceno ameriške. Črna ameriška krušna moka 19 do 20 K. — Cena kruha je bila pretečeni teden 28 K za kg belega kruha. Peke se opozarja, da je ta cena previsoka in da se bo brez ozira sodno postopalo proti onim, ki bodo vzdrževali nadalje to ceno. Izgovor na drago kupljene zaloge je brezpredmeten. — Glede zelenjave je trg dobro založen. Zeljate glave so padle v ceni; na debelo 3 do 3.50 K kg. Gob je še vedno dovolj na trgu, 8 do 12 K kg. Krompir se drži na ceni 6 do 7 K kg.

Iz stranke.

Kraj. pol. org. v Sp. Šiški. Odborova seja v torek 17. t. m. v Zadržnem domu, točno ob 7. zvečer. Udeležba dolžnost vsakega odbornika. — Predsednik.

Vič. Krajevna politična organizacija SSJ na Viču vabi vse člane na zborovanje, ki se bo vršilo v torek, dne 17. oktobra ob 19.30 v »Delavskem domu«. Dnev-

ni red važen, udeležba dolžnost. — Odbor.

Iz strok. gibanja.

Odborova seja ljubljanske podružnice kovinarjev se bo vršila v društvenih prostorih v torek takoj po delu. — Podpredsednik.

Društvo Savez žel. Jugosl. vabi na sestanek, kateri se bo vršil dne 18. t. m. ob 19. uri (7.) zvečer v Zadržnem domu, bivša nemška šola v Sp. Šiški. Radi važnega dnevnega reda je udeležitev dolžnost vsakega odbornika. — Predsednik.

Podružnica kovinarjev v Celju, se najtopleje zahvaljuje delavstvu tovarne Schütz v Libojah, za podporo v času stavke kovinarjev v Westnovi tovarni. Podružnica je prejela po sodruhu Kosu znesek K 2420.

Po svetu.

Pismo iz Rusije. (Federated Press. E. Kaivola.) Pred nekaj meseci nas je šla večja skupina finskih delavcev iz Amerike v Kuzbas z namenom, da razvijemo tukajšnje prirodne zaklade te bogate dežele. Nismo razočarani: marsikdo na našem mestu bi se jezil, posebno tak, ki je pustil v Ameriki dobro, stalno službo. Tu je pomanjkanje; težave so. Ali zato smo prišli sem, da pomagamo izboljšati razmere v Rusiji. Prepričan sem, da bodo v dveh letih premagane vse težave. Dela, ki jih opravljamo so različna in težka. Nekateri delamo v tovarnah, drugi na žagah podnevi in ponoči, tretji kopljejo temelj novim poslopijem, četrti delajo na polju, kosijo in suše seno itd. Edino delo, katerega se še nismo dotaknili, je kopanje premoga. Premogovnike prevzamemo s 1. oktobrom. Premogovnik je v zelo slabem stanju radi zanikanih inženirjev. Kakor izgleda, so kopali premog, kjer so naleteli nanj, podolž in počez; posledica je, da so v vseh rovih podstube. Naš inženir je zaključil, da se stari šalit popolnoma opusti in kopati bomo začeli z druge strani. Največ škode so naredile Kolčakove tolpe, ki so pustošile toč, dokler jih niso prepošile rdeče čete. Kuzbas bo središče ekonomskega življenja v bodočnosti. Polje zelo dobro rodi in kmetje imajo toliko žita, da ga nimajo kam spraviti. Tukaj sem bolj zadovoljen, kakor sem bil na Finskem in v Ameriki. Tam sem bil vedno v strahu, da izgubim delo; tu je pa dovolj dela. Ni se ti treba bati, da ga izgubiš. Vsi, ki delamo, dobivamo gotovo količino mesa, moke, tobaka in drugih potrebščin. Na delu prepevamo in vesel smeh se razlega, ko sedemo h kosilu in večerji. Nikar pa ne mislite, da smo v paradizu. Manjka nam obleke, čevljev, mila, sladkorja in orodja; posebno naši ruski sodrugi so v velikih stiskah za razno orodje. Ako imate, bratje v Ameriki, kakšno orodje, katerega ne potrebujete — žago, sekiro, kladivo ali kar je — pošljite ga naslov: Kuzbas, Room 301, 110 W. 40th St., New York City. Od tam ga pošljejo k nam v Rusijo. In če kdo izmed vas pride k nam prihodnje spomlad, naj se dobro založi z orodjem svoje stroke, obleko, čevlji, milom in drugimi takimi potrebščinami, katerih ni mogoče dobiti tukaj.

Fata morgana v Vzhodnem morju. — Slikovito in veličastno odbijanje lučnih žarkov na Vzhodnem morju so pred kratkim opazovali. Na morski gladini med polotokom Broakerjem in južnim delom otoka Alsen, se je v dolžini kakih 10 kilometrov prikazala na mirnih valovih

krasna prikazen in kamorkoli je neslo oko, ni bilo videti drugega kot slikovito pokrajino. V ozadju je bilo opaziti temno gozdovje in bližje sem pašnike ter obdelana polja, po sredi je tekel širok potok z mlino ob strani in nekaj gospodarskih poslopij. Zdelo se je, kot bi zemlja vstala iz morskih valov. Čudežni odsev je trajal prilično pol ure in s strahom so celi pojav opazovali nevedni ribiči, dokler jim niso mornarji z večjih ladij pojasnili, odkod ta naravni pojav izvira. Po pol urnem trajanju je pričel odsev pojemati in se oddaljevati dalje v nebo, dokler ni izginil poslednji obris. Nihče ne more soditi, iz katere dežele naj bi bil odsev, vsekakor je bil lep in tako živ, da bi prevrnil vsakogar, komur ni znana morskala ožina med otokom Alsenom in polotokom Broakerjem.

Operni libreti. — Prejeli smo: Pravkar je izšel prvi zvezek opernih libretov: komična opera v treh dejanjih »Tajnost«, spisala Eliška Krasnohorska, godbo zložil B. Smetana, poslovenil Anton Funtek, 56 strani. — Cena 3 Din. — Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani, ki je založila ta prvi zvezek, namerava izdajati tekoče librete glavnih oper, ki se bodo peče v tukajšnjem Narodnem gledališču. Kot prvi zvezek je izšel libreto Smetanove opere »Tajnost« čije premiera bo prihodnji torek. Ti libreti bodo obiskovalcem opere služili kot dober pripomoček za boljše razumevanje predstave. Ker je cena — 3 Din za zvezek — razmeroma zelo nizka, si bo gotovo vsak obiskovalec opere preskrbel tak praktičen pripomoček, s katerim bo mnogo lažje sledil izvajanju na odru. Libreti se bodo dobivali v razprodaji tudi pri opernih biljetarjih in pri blagajni v operi. Ker je oprema lična in ima knjižica tudi sicer iz dramatično-literarnega stališča svoj pomen, jo vočigled nizke cene toplo priporočamo.

Vrednost denarja. V Curihu velja 100 naših kron 2.12 švicarskih frankov.

Dopisi.

Gorje. V torek, dne 10. t. m. so pripeljali v tovarniško bolnico K. J. D. 23-letnega delavca Fil. Klemenčiča iz elektrarne, tovarne na Dobravi. Strlo mu je desno nogo v stopalu, poškodba je nevarna. Opazili smo, da omenjena tovarna še sedaj nima bombaževih temveč samo papirnatih obveze. Po cesti smo opazili sledove krvi. Na Dobravi menda ni vse v redu — zaupniki, poročajte!

V tovarni za pohištvo in lesne izdelke se je ponesrečil 18letni delavec Zupan. Stroj mu je odrezal dva prsta. — Delavstvo doprinaša vedno le žrtve na altar kapitalizma. — Priporočamo delavstvu, da pridno poseča strokovne shode in sestanke in se na teh pouči o svojih zakonito zajamčenih pravicah. Kdor ostane brezbrizen, jih ne bo užival.

Izjava. Jesenice. Podpisani izvrševalni odbor izjavlja na izjavo s. Ravnika v »Del. novicah« št. 39 sledeče: izvrševalni odbor je na seji dne 12. okt. t. l. razpravljal o s. Jeramu, o njegovem egoizmu. Ker čuti izvrševalni odbor dolžnost, povedati javno, da stoji delo glavnega zaupnika vedno pod kontrolo izvrševalnega odbora in odbora strokovne organizacije, je izjava s. Ravnika samo osebno blatenje političnega nasprotnika. Vsemu delavstvu, zaposlenemu pri K. J. D., je na razpolago pri tačasnem glavnem zaupniku v pregled vse delo s. Jerama. Tudi s. Ravniku, ako ima kake pomisleke. — Izvrševalni odbor ni spo-

znal kakšnega egoističnega delovanja v de-
lu s. Jerama. Ako pa ima s. Ravnik stvar-
ne dokaze, ga prosimo kot tajnika kov.
organizacije, da nam jih predloži še pred
mezdno razpravo. Za izvrševalni odbor:
Ant. Žnidar, t. č. zaupnik.

Guštanj. Tukajšna hranilnica in po-
sojilnica obhaja letos tridesetletnico svo-
jega obstanka. Po prevratu je komaj ži-
votarla, na zadnjem občnem zboru dne
15. avgusta t. l. je bil izvoljen nov odbor,
v katerem imajo zastopnike delavci,
kmetje in obrtniki. Te dni je bila strokov-
kovna revizija, ki je ugotovila vestnost
in red. — Delavci, oklenite se svojega
denarnega zavoda!

Strnišče pri Ptuiju. Prejeli smo sle-
deči dopis: Strnišče je bilo zgrajeno med
vojno za nastanitev vojaških bolnic. Po
preobratu je takratna Narodna vlada na-
stanila v obsežnih barakah goriške be-
gunce, ki so se vrnili iz Avstrije. Po njih
odhodu so prišli v taborišče Rusi, kate-
rih je bilo vedno preko 1000. Razumlji-
vo je, da ima taborišče lasten poštni, br-
zjavni in telefonski urad. Sedaj pa, ko
nameravajo preseliti Ruse nekam na jug,
hočejo baje ukiniti poštni urad ter ga pri-
klopiti poštnemu uradu Sv. Lovrenc na
Dravskem polju. orožniško postajo pa
v Cirkovce. Ta sklep se nam zdi never-
ten radi tega, ker se je začela razvijati
v Strnišču industrija. Podjetje Čuček za-
posluje okrog 60, pletarna 60, Mizarska
zadruga 40 delavcev, skupno 160—200
delavcev; k tem pa je treba prišteti še
precejšnje število drugih prebivalcev. Ra-
di tega prosimo kompetentne oblasti, da
nam puste radi narodnogospodarskih
razlogov pošto, orožniško postajo pa ra-
di javne varnosti. Ti dve instituciji sta za
razvijajoče se Strnišče življenskega po-
mena.

Pravica štrajkanja v Rusiji.*

(Dalje.)

II

Praksa, da so štrajki v državnih pod-
jetjih nedopustni, je izdaji delavskih inter-
esov enaka. Brezpogojna pokorščina, ki
to oznanjujejo za načelo, se ne da opra-

vičiti s slavospevi na rusko (sovjetsko)
vlado in se torej »bistveno razlikuje« od
pojmovanja delavskih voditeljev na za-
padu.

Obligatorično (obvezno) postopanje
pred razsodišči se deli na tri instance.

Na prvem mestu se morajo pečati s
poravnavo delavskih sporov paritetne
obratne komisije. Po velikosti obrata je
ali samo ena komisija, ali pa so sestavljene
komisije za posamezne oddelke; za cel
obrat pa obstoja glavna komisija. V teh
komisijah imajo enako število zastopni-
kov delavci in nameščenci ter obratna
uprava.

Drugo instanco tvorijo poravnalne
zbornice (komore), ki so ustanovljene v
zvezi s krajevnimi uradi dela. Sestavljene
so ravno tako paritetno. (vsaka stran-
ka ima polovico delegatov). Zastopnike
delavcev imenujejo krajevni odbori stro-
kovnih organizacij. Zastopnike obratne
uprave imenujejo: 1. za državne obrate
zastopnik narodno-gospodarskega sveta
v dotičnem okraju. 2. za privatne pa za-
stopnik privatne industrije. Poravnalne
komore morajo razsoditi tekom dveh dni.

»Če se stranke ne poravnajo pri po-
ravnalni komori, se zedinijo na izvolitev
razsodnika in sestavijo razsodišče, ki se
stojajo iz razsodnika in enakega števila za-
stopnikov obeh strank.« To je tretja in-
stanca. Razsodba tega razsodišča je ob-
vezna. priziva ni mogoče vložiti. Če se
stranke ne morejo zediniti glede razsodni-
ka, lahko predseduje razsodišču kak za-
stopnik krajevnega urada dela, predlagati
ga mora strokovna organizacija.

Pri tem postopanju je treba paziti na
dvoje: 1. da ne sme biti napovedan štrajk
tako dolgo, dokler se o sporu ne izjavijo
vse instance; 2. da mora biti brezpogojno
sprejeta razsodba tretje instance.

Ker je postopanje razsodišč tako ure-
jeno, je direktna prepoved štrajka popol-
noma nepotrebna. Četudi uporablja vla-
da samo pri štrajkih v državnih obratih
»sankcije«, je pri takih uredbah o porav-
navah delovnih sporov za oblastnike še
vedno dovolj povoda, nastopiti proti štraj-
kujočim, posebno, če se jim lahko očita
»sovjetom nevarna« agitacija. In kako
lahko je iznajti vzrok za tako obdolžitev!

Znano je, da so vse proste strokovne
organizacije v večinoma vseh evropskih
in izvenevropskih industrijskih državah
složne v zahtevi, da ne sme biti nikjer
uzakonjena dolžnost, sprejeti v vsakem
slučaju odločbo razsodišč. Vsak poskus
takega postopanja razsodišč je zadel pov-
sod na najostrejši odpor: izjemo dela sa-
mo Norveška, kjer odločujejo komunisti.
Značilno je, da je obvezno tako postopa-
nje razsodišč ravno v onih deželah, kjer
baje vlada delavski razred.

(Konec prih.)

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

PERILO

za dame, gospode in deco,
oprema za novorojenčke

najceneje pri:

A. ŠINKOVIC nasl.

K. SOSS,

Ljubljana, Mestni trg 19.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPAN-
STVA IN URADE. NAJMODER-
NEJSE PLAKATE IN VABILA
.. ZA SMODE IN VESELICE ..

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA
TISKANJE CASOPISOV, KNJIG,
BROSUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Suhe gobe in kumno

kupuje

SEVER & KOMP., LJUBLJANA.

Wolfova ulica 12.

Zimska sezija!

Velike množine zimskega
blaga ravnokar došle.

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10.

Največja zaloga

klavirjev in pianin v Ljubljani.

TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Hlišerjeva ulica št. 5

se priporoča za na-
kup najboljših instru-
mentov izvrstnih to-
varn po najsolidnejših
in nizkih cenah.

NAKUPOVALNA ZADRUGA

R. Z. Z. O. Z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

Uvoz

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki
vseh vrst. — Kolonijalno špecerijsko
blago, spirituose, mast, slanina, mesni
izdelki.

Izvoz

Telefon 366. Brzjavni naslov: Nakupovalna Ljubljana.
Čekovni račun št. 10.473.

Delniška glavnica:
K 20.000.000.—

Slovenska eskomptna banka

Rezervni zakladi:
K 6.500.000.—

Podružnice:

Novo mesto, Rakek,
Slovenjgradec.

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Telefoni št. 146, 458.

Brzjavke:

ESKOMPTNA.